

פרשת מקץ: כשהמציאות מזמינה אותך לשחק הרב אלישע וולפין

חברים יקרים!

פרשת השבוע שלנו, פרשת מקץ.

השנים חלפו. יוסף מבלה את מיטב שנותיו בכלא, מנהיג את האסירים, פותר את חלומותיהם, ובטוח שהעולם שכח אותו. הרי, מי בכלל יודע שהוא שם? ואז פרעה חולם את שני חלומותיו המפורסמים, ושר המשקים - אסיר לשעבר, שיוסף פתר נכון את חלומו בכלא והוא שוחרר והושב לתפקידו הרם - נזכר בנער העברי הנמק בכלא. מרגע זה ואילך חייו של יוסף משתנים מן הקצה אל הקצה. מאסיר היושב על לא-עוול-בכפו, הוא הופך למשנה למלך מצרים. הוא יתחתן ויוליד שני ילדים, ובעוד תשע שנים (עדיין בפרשת מקץ) הוא יפגוש שוב את אחיו, והם ישתחוו לו, בדיוק כפי שהוא חלם לפני כל כך הרבה שנים.

מאוד תמוה בעיני, שפרעה וחרטומיו לא הצליחו לפענח את שני החלומות של פרעה! החלום פשוט יחסית וחרטומי מצרים היו מאוד מוכשרים, כפי שנראה בתחילת ספר שמות.

כשהייתי ילד מאוד אהבתי לחלום בהקיץ. החלומות הללו היו מקור להרבה שפיות ותקווה כשהמציאות מסביבי הייתה פחות נעימה. חלפו השנים, ואני כבר לא חולם בהקיץ. כבר אין לי זמן. אני כל כך עסוק במציאות הקונקרטי, שכבר אין לי פנאי לחלום בהקיץ.

כמה חבל!

כל החלומות בפרשות ו"ישב" ו"מקץ" הם חלומות נבואיים - שני החלומות של הילד יוסף, שני החלומות של שני האסירים בכלא, ושני החלומות של פרעה. אמנם את שני החלומות שלו כילד הוא מעולם לא ניסה לפענח - למרות שהם התגשמו אחד לאחד - הוא כן פענח נכון ומדויק את ארבעת החלומות האחרים.

חרטומי מצרים, לעומתו, היו עסוקים בכשפים ולא בנבואה.

כבר כמה חודשים שאני קורא עם יהונתן את ספרי הארי פוטר. זהו כיף צרוף! גם לשוב אל הסדרה לאחר 17 שנים, וגם לקרוא אותה כשאני מכורבל עם יהונתן.

והנה לפני כמה ימים צפיתי בראיון שערכה גורו התקשורת, אופרה ווינפרי, עם מחברת סדרת הארי פוטר, ג'יי קיי רולינג. הראיון היה חביב ונחמד, עד שרולינג אמרה שהיא אינה מאמינה בקסמים! איך ייתכן שהיא הוציאה תחת ידיה ספרי קוסמים כל כך משכנעים, בזמן שהיא עצמה מוגלגית מוחלטת??? ואז היא אמרה שהיא מאמינה ביכולת של האדם להאמין בעצמו וכך לשנות ולהיטיב את חייו. ואכן, במבט טרי על ספרי הארי פוטר, אני שם לב שהסדרה כלל לא עוסקת בקסמים ובקוסמים. היא עוסקת באדם, בכמיהותיו, בתקוותיו ובאמונותיו, ובעיקר במי או מה הוא מאמין שהוא יכול להיות.

חרטומי מצרים היו עסוקים בכשפים וקסמים. קוסמים מבקשים לשנות את המציאות. הם היו מנסים להוריד גשם בשנות הבצורת. ההתמחות של יוסף, לעומת זאת, הייתה בהבנת המציאות, קבלתה המוחלטת, ועבודה עמה. דבר אחד יוסף מעולם לא עשה, הוא לא ניסה להתווכח עם המציאות - לא כשהולבש בכותונת פסים אומללה של אהבת אב, לא כשנשלח להלשין על אחיו, לא כשהושלך לבור, לא כשהפך לעבד ולא כשהושלך לכלא. בכל המצבים הללו יוסף עבד עם "מה שיש". השיא היה כשאחיו של יוסף ניצבו לפניו. הוא לא התנקה בהם, כי להתנקה בהם זה כמו להתנקה במציאות.

בל נטעה, המציאות שאותה ראה יוסף לא הייתה וורודה. גם לא שחורה. היא הייתה ניטרלית לחלוטין, נטולת כל שיפוט! המציאות של יוסף הייתה כמו מגרש משחקים, שבו אפשר לשחק וליצור. המציאות, אם כן, הינה מרחב יצירתי מופלא וקסום.

פרעה שומע את התפיסה המרעננת הזו ונפעם! הוא עיף מהבטחות של קוסמים. הוא עיף מניסיון עיקש לשנות את פני המציאות. פתאום ניצב לפניו איש צעיר, חכם, אוהב-חיים, ומלמד אותו שהחלומות שלו הם מבט אלוהי לאיך המציאות יכולה להיות בעתיד עם נשחק נכון את המשחק. לא הכחשה, לא שינוי, וגם לא קבלה מייאשת, אלא הזמנה ליצירה עם מה שיש.

זה מביא אותנו, לסיום, לעניין הנס. בכל זאת, שני הימים האחרונים של חנוכה עוד לפנינו. ישנו ויכוח אדיר בין חכמינו ביחס לנס. האם הנס הוא סוג של הוקוס פוקוס אלוהי, שבו המציאות הפיזית משתנה ומפנה את מקומה למציאות אחרת? הרמב"ם, אותו אנו לומדים השנה בקהילה שלנו (ואגב, כולם מוזמנים להצטרף בכל עת. אנחנו מתחילים בקרוב את "מורה נבוכים"!), טוען שהנס טבוע בתוך מעשה הבריאה, כלומר במציאות. אין, ולו לרגע אחד, חריגה מהמציאות ומחוקי הטבע, הוא טוען. הפוטנציאל לשינוי נטמן ב"ששת ימי הבריאה" (שאצל הרמב"ם, פירוש הביטוי הוא "הטבע"). יוסף יודע לראות - הן בהווה והן בפוטנציאל העתידי - את ההזדמנויות הנמצאות בכל רבדי המציאות, והוא נרגש לראות אותם מתממשים, או לעזור להם להתממש.

לכן, יש לנו כאן הזמנה נהדרת ומרגשת להביט במציאות דרך העדשות של יוסף - לא עדשות של קוסמים, לא עדשות של חרטומים - אלא עדשות של ילד, נער, ואיש, שלעולם לא פוחד ולא מתייאש מהמציאות, אלא רק תוהה - מה עוד אפשר לעשות כאן? למה המציאות עוד מזמינה אותנו? איך נשחק את משחק החיים?

שבת שלום, חודש טוב (היום!), חג חנוכה שמח ומציאות מרגשת!

אלישע